

Dr. sc. Jozo Čizmić, redoviti profesor
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu

ZAŠTITA OLIMPIJSKOG ZNAKA (SIMBOLA)

UDK: 347. 772 : 796

Primljeno: 20. 03. 2010.

Izvorni znanstveni rad

Olimpijski pokret koristi brojna znamenja i simbole. Olimpijski simboli sve više postaju predmetom marketinškog i tržišnog interesa, često na način da se koriste suprotno odredbama Olimpijske povelje, Nairobijskog ugovora o zaštiti olimpijskog simbola, te drugih međunarodnih i nacionalnih propisa kojima se štite olimpijski simboli i uređuju događaji koji se vezuju uz održavanje olimpijskih igara. Zbog toga je za sve olimpijske simbole zajedničko da uživaju veći ili manji stupanj građanskopravne, kaznenopravne i upravnoopravne zaštite.

U radu je autor, nakon pojmovnog određenja pojedinih vrsta olimpijskih simbola, prikazao neke modalitete zaštite olimpijskog simbola u međunarodnom i hrvatskom pravu.

Ključne riječi: *olimpijski simboli, pravna zaštita*

I. UVOD

Olimpijske igre (engl. *Olympic Games*) su su međunarodni športski događaj i veličanstveno višesportsko natjecanje koje se održava svake četiri godine.¹ Olimpijske igre su natjecanja između športaša u pojedinačnim i ekipnim disciplinama.² U ekipnim disciplinama svaka država, sudionica Olimpijskih igara (dalje – **OI**), smije poslati samo jednu ekipu. OI okupljaju športaše koje su imenovali njihovi nacionalni olimpijski odbori, a čije je prijave prihvatio Međunarodni olimpijski odbor. Športaši, ma kako poznati i kvalitetni bili, za razliku od natjecanja na nekoliko početnih OI, ne mogu se samoinicijativno prijavljivati za sudjelovanje na OI jer bi očito broj, na taj način prijavljenih športaša bio nepodnošljivo velik.³ Brojne su organizacije uključene u organizaciju OI. One zajedno čine Olimpijski pokret. Pravila i načela po kojima deluju uređena su Olimpijskom poveljom. Na čelu Olimpijskog pokreta je Međunarodni olimpijski odbor koji,⁴ kao svojevrsna Vlada, brine o predstojećim pitanjima i donosi važne

¹ Pogrešno ih se naziva i Olimpijade, jer Olimpijadom je u staroj Grčkoj nazivano čitavo razdoblje između dviju Olimpijskih igara.

² Olimpijske igre podijeljene su na ljetnje i zimske športske događaje, i zimske i ljetne OI održavaju se svake četiri godine. Do 1992., održavane su iste godine, a od tada se održavaju razdvojeno svake dvije godine.

³ Podatak na stranici http://hr.wikipedia.org/wiki/Olimpijske_igre.

⁴ „Olimpijske igre su ekskluzivno vlasništvo MOO-a koji posjeduje sva prava koja se na njih odnose, a posebno, prava koja se odnose na njihovu organizaciju, korištenje, izvještavanje, snimanje, predstavljanje,

odluke kao što su izbor grada domaćina OI, program igara i dr.⁵ Olimpijski pokret koristi mnoga znamenja i simbole.

Moderne OI ne samo da su s vremenom napustile početno proklamirani športski amaterizam u korist profesionalizma, nego sve više postaju profitnom manifestacijom, a olimpijske oznake postaju predmetom marketinškog i tržišnog interesa,⁶ često na način da se olimpijski simboli koriste suprotno odredbama Olimpijske povelje, Nairobijskog ugovora o zaštiti olimpijskog simbola, te drugih međunarodnih i nacionalnih propisa kojima se štite olimpijski simboli i događaji koji se vezuju uz održavanje OI.

Naime, vezano za športska natjecanja i događanja javlja se relativno nova pojava nazvana **ambush marketing** (marketing iz zasjede) i svodi se na (zlo)upotrebu velikih športskih i drugih događaja u reklamne svrhe, bez plaćanja odgovarajućih nadoknada.⁷ Što se olimpijskih igara tiče, termin "*Ambush Marketing*" uključuje bilo kakav planirani ili neplanirani pokušaj treće strane da kreira, izravno ili neizravno, lažnu ili neautoriziranu komercijalnu vezu s Olimpijskim pokretom ili OI, s ciljem prepoznavanja i dobivanja beneficija koje se odnose na olimpijske sponzore. Službeni olimpijski partneri/sponzori osiguravaju značajne financijske izvore Olimpijskom pokretu. U smislu njihove podrške oni uživaju određena ekskluzivna marketinška prava koja su u svezi s kategorijom datog proizvoda u okviru specifične teritorije. Ekskluzivnost je esencijalna karakteristika olimpijskog marketinga i vrijednost prava dodijeljenih olimpijskim sponzorima je u izravnoj svezi s mogućnošću olimpijskih tijela da zaštite takvu ekskluzivnost. Razni subjekti provode aktivnosti ambush marketinga ponajviše radi toga da bi ostavili dojam kako su baš oni olimpijski sponzori te da bi zbunili javnost

---

reprodukciju, pristup i širenje u svakom obliku i svim sredstvima ili mehanizmom, bilo da on postoji ili će se razviti u budućnosti. MOO utvrđuje uvjete pristupa i korištenja podataka koji se odnose na olimpijske igre te na natjecanja i športske rezultate olimpijskih igara. Sva zarada dobivena proslavom olimpijskih igara koristi se za razvoj olimpijskog pokreta i športa" (Olimpijska povelja, članak 11.).

⁵ Međunarodni olimpijski odbor (eng. IOC od *International Olympic Committee*, franc.: *Comité International Olympique*, CIO, dalje - MOO) je međunarodna športska organizacija sa sjedištem u Švicarskoj, u gradu Lausannei. Osnovana je 23. lipnja 1894. na kongresu u Parizu, pod idejnim vodstvom baruna Pierrea de Coubertina. Njegova je ideja bila oživjeti oblik natjecanja poznat u staroj Grčkoj po modelu športskog međunarodnog natjecanja najvišeg ranga. Na istom je kongresu odlučeno da će domaćin I. OI biti Atena, te je za godinu održavanja odabrana 1896.

⁶ Vidi KENNY & SAYWELL, *Marketing and the Sydney 2000 Olympic Game*, Intellectual Property Asia, No 12, 1999., str. 27.-29.

⁷ Tako je Nike, primjerice, na Olimpijadi u Atlanti 1996. godine na svim transportnim punktovima u gradu i oko borilišta dijelio kape koje su onda gledatelji nosili na tribinama, na zgražavanje i očaj Reeboka, jednog od službenih sponzora OI. Kao primjere ambush marketinga mogli bi navesti i sljedeće: 1992. Nike je sponzorirao press-konferencije američke košarkaške reprezentacije. Pamti se i kako je Michael Jordan primio zlatnu medalju i njome pokrio logo Reeboka, službenog sponzora; 1994. nakon inzistiranja službenog sponzora, kompanije Visa, da se kreditne kartice konkurenta American Expressa ne primaju u olimpijskom selu, Amex se sjetio da u svojim reklamama podsjeti Amerikance da im ne treba „viza“ da bi putovali na Zimske olimpijske igre u Norveškoj; 2000. australijski avioprijevoznik Quantas Airlines je pokrenuo slogan Duh Australije, sumnjivo sličan zvaničnom sloganu Olimpijade u Sidneju: Podijelimo duh, na veliko nezadovoljstvo službenog sponzora, avioprevoznika Ansett Air. Vidi *Ambush Marketing*, „biznis.ba“, http://www.biznis.ba/index.php?option=com_content&task=view&id=3709&Itemid=59, stranica učitana: 18:05 /13.02.2010.

glede toga tko je stvarni sponzor. U proteklim godinama zapaženo je da ambush marketing ima tendenciju rasta u razdoblju prije i za vrijeme OI.⁸

Zaštita intelektualnih prava od velike je važnosti kako za vlasnika nove kreacije, tako i za svaku državu jer predstavlja značajnu komponentu nacionalnoga bogatstva i nacionalne kulture. Zato je i razumljivo da uživa višestruku pravnu i institucijsku zaštitu. Zaštita može biti građanskopravna, upravnoppravna i kaznenopravna.⁹ U svakodnevnom gospodarskom prometu i suvremenim tržišnim uvjetima česte su povrede i neovlaštena uporaba prava iz područja intelektualnog/industrijskog vlasništva, a sve u svrhu ostvarivanja imovinske koristi na štetu ovlaštenika prava.¹⁰ Simboli OI-a ne predstavljaju iznimku u tom pogledu. Zaštita olimpijskih simbola ima za cilj spriječiti komercijalizaciju pojedinih simbola u cilju očuvanja autoriteta MOO-a.¹¹

II. POJMOVNO RAZGRANIČENJE

Olimpijski pokret koristi brojna znamenja i simbole, od kojih mnoga prezentiraju ideje i ideale koje je Coubertin imao u svojim vizijama. Razvidno je da se pojam „**olimpijski simbol**“ u stručnoj literaturi i u široj javnosti terminološki i sadržajno različito tumači i percipira. Naime, nekada se taj pojam (u užem smislu) smatra i koristi kao sinonim za olimpijski znak (kruga, prstenove). Drugom prilikom, a posebno kad se navodi u prvom licu množine – „olimpijski krugovi“, taj pojam koristi se (u širem smislu) kao nadređeni pojam za brojna službena olimpijska znakovlja: olimpijski znak (krugovi); olimpijska zastava; olimpijska vatra; olimpijska baklja; olimpijski moto (geslo), olimpijski pozdrav; olimpijska prisega;

---

⁸ Vidi *Ambush Marketing*, ICC Television & Marketing Services, podatak na stranici okbih.ba/doc/Sta%20je%20Marketing%20iz%20Zasjede.doc.

⁹ Više o tome kod ČIZMIĆ, J., *Novine na području sudske zaštite žiga*, „Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu“, god. 40., 2003., br. 1-2 (69.-70.), str. 69.-108.; ČIZMIĆ, J., *Sudska zaštita zbog povrede prava iz područja industrijskog vlasništva*, „Pravo i porezi“, god. VI, 1997., br. 8, str. 31.-37.; ČIZMIĆ, J., *Tužbe zbog povrede prava i osporavanja prava iz područja industrijskog vlasništva*, „Informator“, br. 4546, od 1. listopada 1997., male stranice; MATANOVAC, R., *Žalba u postupcima za stjecanje prava industrijskog vlasništva i sudska nadležnost u odlučivanju o zakonitosti tih odluka: stanje nakon novele iz 2007. godine, dvojbe i perspektive*, rad u zborniku radova ADAMOVIĆ, J. i dr., «Prilagodba hrvatskog prava intelektualnog vlasništva europskom pravu», Zagreb, 2007., str. 89.-114.; JOSIPOVIĆ, I. – MATANOVAC, R., *Zaštita prava intelektualnog vlasništva u hrvatskom kaznenom i prekršajnom pravu i prilagodba europskom pravu*, rad u zborniku radova ADAMOVIĆ, J. i dr., «Hrvatsko pravo intelektualnog vlasništva u svjetlu pristupa Europskoj uniji», Zagreb, 2006., str. 169.-220.; MRŠIĆ, G., *Kazneno djelo povrede prava industrijskog vlasništva i neovlaštene uporabe tuđe tvrtke – Poseban osvrt na slučajeve iz prakse*, «Informator», broj 5578-5579, od 22. i 25. kolovoza 2007., str. 6.-8.; ZLATOVIĆ, D., *Građanskopravna zaštita prava na žig u Republici Hrvatskoj*, «Pravo u gospodarstvu», god. 37., svezak 3., 1998., str. 380.-400.; ZLATOVIĆ, D., *Kaznenopravne sankcije povrede žiga u gospodarskom prometu*, «Hrvatska gospodarska revija», god. XLIX, br. 9, 2000, str. 87.-93.; ZLATOVIĆ, D., *Oblici upravnopravnog nadzora radi zaštite žiga*, «Hrvatska gospodarska revija», god. XLIX., 2000., br. 11.-12., str. 118.-123.

¹⁰ Usp. ZLATOVIĆ, D., *Imovinskopravna zaštita prava na žig u Republici Hrvatskoj*, „Hrvatski patentni glasnik“, 3, 1996., br. 5, str. 1357.

¹¹ Tako MARKOVIĆ, S., *Pravo intelektualne svojine*, Sarajevo, 2007., str. 151.

olimpijska himna; olimpijske medalje; pa čak i olimpijske maskote, olimpijski slogani, olimpijski plakati i sl. Neki od olimpijskih simbola koriste se više za vrijeme trajanja olimpijskih natjecanja (primjerice, olimpijska vatra, olimpijska prisega, olimpijski pozdrav), a neke se može vidjeti i prije i nakon natjecanja (primjerice, olimpijski znak i olimpijska zastava). Olimpijski simboli nalaze se i na olimpijskim markama (*Olympic Stamps*),¹² olimpijskim značkama (*Olympic Badges*), olimpijskim beževima (*Olympic Buttons*), odjevnim predmetima i sl.

Za sve olimpijske simbole zajedničko je da uživaju veći ili manji stupanj pravne zaštite, kako od strane tijela MOO-a, tako i od strane nacionalnih olimpijskih odbora (dalje – **NOO**) i drugih državnih organa država članica i države domaćina olimpijskih igara.

1. Olimpijski krugovi/znak/symbol - Svakako najpoznatiji olimpijski simbol su tzv. *Olimpijski krugovi* (*Olympic Circles*, *Olympic Rings*). Ovaj olimpijski simbol sastoji se od pet isprepletenih krugova: plavog, žutog, crnog, zelenog i crvenog, koji su tim redom poredani od lijeve strane prema desnoj strani, odnosno sastoji se samo od olimpijskih krugova, bilo u jednoj boji, bilo u različitim bojama (Olimpijska povelja, Aneks).¹³ Ovih pet međusobno povezanih krugova predstavlja jedinstvo pet (naseljenih) kontinenata (Afrika, cijela Amerika, Australija, Azija i Europa), a boje tih krugova izabrane su zato jer svaka država svijeta ima na svojoj nacionalnoj zastavi bar jednu od tih boja. Olimpijski se krugovi nalaze i na olimpijskoj zastavi koja se podiže, viori i spušta prilikom otvaranja, trajanja, odnosno zatvaranja OI-a. Olimpijski su krugovi prvi puta predstavljeni, a olimpijska se zastava prvi put zavihorila na OI u Antwerpenu, 1920.¹⁴ Znak suvremenih OI stvorio je upravo njihov obnovitelj Pierre de Coubertin. Olimpijski znak ima višestruku simboliku. Coubertin ih je objasnio kao simbole kontinenata. Drugo objašnjenje je to da su OI natjecanje za sve i da nitko nije isključen zbog svoje boje kože ili nacionalnosti. Svaka država svijeta na svojoj nacionalnoj zastavi ima barem jednu boju s olimpijskog znaka. Bijela boja zastave uzeta je kao pozadina i kao simbol mira među ljudima.¹⁵

2. Olimpijska zastava - Olimpijska zastava (*Olympic Flag*) podiže se, viori i spušta prilikom otvaranja, trajanja, odnosno zatvaranja OI. Olimpijska se zastava prvi put zavihorila na OI u Antwerpenu, 1920. Zastava se u olimpijski stadion

---

¹² MOO potiče, u suradnji s NOO-ima odgovarajućih zemalja, upotrebu olimpijskog simbola na poštanskim markama, koje u suradnji s MOO-om izdaju nadležne nacionalne vlasti; upotrebu olimpijskog simbola u tu svhu može odobriti ovisno o uvjetima Izvršnog odbora MOO-a (Olimpijska povelja, čl. 17. t. 5.).

¹³ Olimpijska povelja deninira olimpijski simbol i u čl. 12. na način da se „olimpijski simbol sastoji od pet olimpijskih krugova, u jednobojnom ili višebojnom izdanju. Boje krugova su određene, to su plava, žuta, crna, zelena i crvena. Krugovi se isprepliću s lijeve strane prema desnoj. Plavi, crni i crveni krugovi su na vrhu, a žuti i zeleni ispod. Čitava cjelina ima oblik pravilnog trapeza čija je baza donji red prema službenom modelu koji je pohranjen u sjedištu MOO-a. Olimpijski simbol predstavlja jedinstvo pet kontinenata i susret športaša iz čitavog svijeta na olimpijskim igrama“.

¹⁴ Vidi stranicu http://hr.wikipedia.org/wiki/Olimpijske_igre.

¹⁵ Vidi VITEZ, M., *Olimpijska zastava*, podatak kod <http://povijest.net/sadrzaj teme/svakodnevice/762-olimpijska-zastava.html>.

unos i dok se svira svečana olimpijska himna. Olimpijska zastava bijele je boje s olimpijskim znakom u sredini. Bijela boja pozadine izabrana je kao temelj mira među ljudima. Zastava se najčešće izrađuje u omjeru stranica 2:3, na rubovima se nalaze rese u svih šest boja i vrlo je jednostavna.¹⁶ NOO-i koji su članovi MOO-a također imaju svoja obilježja na kojima mogu stajati olimpijski krugovi, pri čemu moraju biti manji od jedne trećine veličine krugova na olimpijskoj zastavi, uz neke dodatne nacionalne simbole. Većina zastava NOO-a su bijele boje.¹⁷ Zastava Hrvatskog olimpijskog odbora (dalje – **HOO**) odgovara pravilima koje je postavio MOO za zastave NOO-a, bijele je boje sa znakom HOO-a u sredini. Znak HOO-a sastoji se od olimpijskih krugova iznad šest crvenih kvadrata koji asociraju na hrvatski grb, sve to na crveno obrubljenom bijelom štitu s nazivom HOO-a u dnu. Ovo je službena zastava, a *de facto* je mnogo češće u upotrebi pojednostavljena zastava.

3. Olimpijska vatra/plamen - Olimpijski plamen (*Olympic flame*) pali se u grčkoj Olimpiji, i to ne bilo kako, nego sunčevom svjetlošću uz pomoć konkavnog zrcala.¹⁸ Zatim tako nastali plamen, na olimpijskoj baklji nosi tisuće trkača, štafetno, preko svih kontinenata, do grada u kojem će se održavati OI, i, na kraju, do istaknutog mjesta na olimpijskom stadionu na kojem će plamen plamtjeti. Prvi je put plamen na otvaranju modernih OI-a upaljen na OI-ma u Amsterdamu, 1928., a način štafetnog (pre)nošenja plamena bakljom inauguriran je u sklopu priprema i otvaranja OI-a u Berlinu, 1936. godine.¹⁹ ²⁰ Olimpijski plamen gori za cijelo vrijeme održavanja OI-a.

---

¹⁶ Zanimljiva je i procedura podizanja zastave tijekom otvaranja OI-a. U stadion se unosi vodoravno, a u pravilu je nose osmero zaslužnih športaša zemlje domaćina. Kod njezina podizanja na stijeg svira se olimpijska himna. Pred sam kraj ceremonije zatvaranja spušta se olimpijska zastava, a na stadion ulaze gradonačelnici gradova domaćina tih i sljedećih OI-a. Gradonačelnik domaćin uzima tu zastavu, daje ju predsjedniku MOO-a i on dalje prosljeđuje gradonačelniku domaćinu sljedećih OI-a. Neposredno potom olimpijski se plamen gasi i OI-e su završene.

¹⁷ Tako VITEZ, M., *Olimpijska zastava*, <http://povijest.net/sadrzaj teme/svakodnevice/762-olimpijska-zastava.html>.

¹⁸ Olimpijski plamen je jedno od najpoznatijih olimpijskih znamenja. Simbol vječne vatre, odnosno plamena potječe iz grčke mitologije u kojoj je poznata priča o Prometeju koji je ukrao vatru iz doma boga Zeusa te je poklonio ljudima. Taj su motiv iskoristili Grci te su za vrijeme održavanja drevnih OI-a uvijek održavali vječnu vatru.

¹⁹ Vidi stranicu http://hr.wikipedia.org/wiki/Olimpijski_plamen.

²⁰ Olimpijske igre u Amsterdamu, koje su prvi put nosile službeni naziv Ljetne olimpijske igre, unijele su novosti u organizaciju. Jedna, kasnije se pokazalo vrlo značajna novost, bio je olimpijski plamen. On nije postojao na dotadašnjim OI-ma, a poslije Amsterdama neizostavni je dio olimpijskog ceremonijala otvaranja. Bila je to ideja arhitekta olimpijskog stadiona Jana Wilsa, koji je ispred stadiona podigao toranj i nazvao ga maratonskim tornjem. Na vrhu je gorjela vatra, kao simbol vjekovne čovjekove težnje za jedinstvom i povezanošću. Otad organizatori OI-a nastoje upaliti olimpijski plamen na što spektakularniji način, a taj svečani čin povjeravaju u pravilu nekom poznatom športašu. Prvi olimpijski plamen u Amsterdamu upalio je šibicom radnik amsterdamske plinare. JAMČIĆ, T., *U Amsterdamu je rođen olimpijski plamen*, „Olimp“, 2008., broj 27, str. 10.

4. Olimpijska baklja - Olimpijska baklja²¹ (*Olympic torch*), simbol je olimpizma, mira, duha i zajedništva. Najvažniji današnji simbol kod kojeg se koristi baklja je olimpijski plamen.²² Olimpijska baklja pali se u grčkoj Olimpiji i potom kreće na put prema gradu u kojem će se održati OI. Postupak prenošenja baklje iz Grčke do mjesta održavanja OI-a, ovisno o udaljenosti, ne prelazi se uvijek trčeći, jer je naravno to nemoguće, primjerice ako se radi o drugom kontinentu. Ipak, nastoji se da baklja veći dio puta prijeđe na taj način. Biti nositelj olimpijske baklje je čast koju dobivaju zaslužni sportaši iz zemlje domaćina, odnosno zemalja kroz koju baklja prolazi na svom putu. Posebna se čast ukazuje osobi koja prilikom otvaranja OI-a donesenu baklju preuzima zadnja, te plamenom iz baklje upali vatru na samom stadionu, simbolizirajući tako početak OI-a.

5. Olimpijski moto - Službeni je olimpijski moto/geslo (*Olympic Motto*) latinski izraz, odnosno hendiatis: „*Citius, Altius, Fortius*“. Te tri latinske riječi znače “brži, viši, jači.” On je jedan od najznačajnijih olimpijskih simbola i službeni je moto Olimpijskog pokreta i ideje olimpizma uopće. Ove tri riječi potiču sportaše da pokušaju ostvariti svoje najbolje rezultate tijekom olimpijskog natjecanja. Iako na prvi pogled ovaj moto upućuje na što bolji takmičarski rezultat, koji svoj smisao pronalazi u pobjedi nad športskim protivnikom, i demonstraciju superiornosti, ipak su izvorna ideja i duh ovog latinskog citata nešto delikatniji od postizanja rekorda i osvajanja medalje, i odnose se na pobjeđivanje samog sebe, a ne protivnika.²³ Moto je predložio Pierre de Coubertin na osnivačkom kongresu MOO-a u Parizu 1894. godine. Coubertinovi su ideali, vjerojatno, najbolje opisani u drugom olimpijskom *credu*: “Najvažnije na Olimpijskim igrama nije pobijediti, nego sudjelovati, kao što ni u životu nije najvažnija pobjeda nego borba. Velik je čovjek onaj tko ne osvaja nešto bez časne borbe.” Pod tim kredom su prvi put održane OI-e u Londonu 1908. godine.²⁴

6. Olimpijska prisega -²⁵ Olimpijska prisega (*Olympic Oath*) prvi put je uvedena na svečanom otvaranju VII. OI-a u Antwerpenu u Belgiji 14. kolovoza 1920., a od tada je na svakim igrama, držeći kraj olimpijske zastave, u ime svih

---

²¹ Baklja je zapaljeni drveni štapić premazan lako gorivim tvarima (vosak, smola, mast). Baklja je tradicionalno simbol svjetla i prosvjetljenja (često i simbol novih ideja). Kod starih Grka i Rimljana je bila simbol života (baklja okrenuta naopako je bila simbol smrti) te se je koristila u sprovodima. Kod starih Grka je bila simbol vatre koju je Prometej ukrao bogovima i dao ljudima.

²² Podatak na stranici <http://hr.wikipedia.org/wiki/Baklja>.

²³ Autorstvo je pripisano dominikanskom svećeniku Anriju Dindonu, prijatelju “oca” modernog olimpizma baruna Pjera de Kubertena. Dindon je tražio da se bude brži, viši, jači od sebe i svojih slabosti, što je uz pet spojenih krugova koji simbolizuju jedinstvo kontinenata i ljudi, temelj filantropske ideje modernog olimpizma. KUŠTUDIĆ, Đ., *Kompromis olimpijske ideje i krupnog kapitala - Brže više jače*, „CGekonomist“, od 9. lipnja 2008., broj 78, čl. 350.

²⁴ Autor tog gesla je pensilvanijski biskup Ethelbert Talbot i izrekao ga je u propovijedi na misi za sudionike OI-a u Londonu 1908.

²⁵ **Olimpijski pozdrav** (*Olympic Greetings*) je inačica rimskog pozdrava- ispružena desna ruka visoko podignuta prema gore s otvorenom šakom i dlanom okrenutim prema dolje. Nakon Drugog svjetskog rata pozdrav je izvan uporabe zbog mogućnosti da ga se greškom zamijeni za nacistički pozdrav, iako o tome nije zauzeto službeno stajalište od strane MOO-a. Pozdrav se može vidjeti na službenim plakatima OI-a u Parizu 1924. i Berlinu 1936.

svojih kolega izgovara jedan športaš/ica po izboru domaćina.²⁶ Prisega sudaca je prvi puta uvedena na Zimskim olimpijskim igrama u Sapporu 1972.. Prisegu izgovara jedan odabrani sudac/sutkinja iz reda domaćina Igara.²⁷

7. Olimpijska himna - Olimpijska himna (*Olympic Anthem*) je glazbeno djelo čiji je naziv «Olimpijska himna», a prvi je put izvedena u Ateni 1896. za vrijeme svečanosti otvaranja prvih modernih OI-a. Tekst himne napisao je Kostis Palamas, a uglazbio ju je Spiros Samaras. Samarosova skladba postala je službenom himnom olimpijskog pokreta 1958. godine odlukom 54. zasjedanja MOO-a.²⁸

8. Olimpijske medalje - Za sve discipline, svih športova zastupljenih na Olimpijskim igrama, slavodobitnicima, pojedinačnim i ekipnim, dijele se medalje (*olympic medals*). Za prvo mjesto zlatna medalja (u stvarnosti je to srebro presvučeno zlatom), za drugo mjesto srebrna medalja, a za treće mjesto dodjeljuje se brončana medalja. Ovaj način dodjele odličja uveden je na OI-ma u Londonu, 1908. Na prvim modernim OI-ma, 1896. godine u Ateni, medalje je primalo samo dvoje prvoplasiranih, a na OI-ma 1900. i 1904. godine odličnicima su se dodjeljivale raznorazne nagrade i pokali.

9. U širem smislu olimpijskim simbolima mogli bi se smatrati i olimpijski slogan, olimpijski poster i posebno maskota OI-a.

9.1. Svake OI-a imaju svoj vlastiti službeni olimpijski poster/plakat (*Olympic Poster*), kreiran i predložen od strane **Koordinacijskog odbora OI-a** (*Olympic Games Coordination Commission* - OGCC). Poster odobrava i svi posteri su vlasništvo MOO-a. Prvi poster suvremenih OI-a nastao je za vrijeme OI-a u Stokholmu 1912. Olimpijski poster mogu koristiti sponzori kao amblem/logo na promotivnim materijalima. Posteri su dizajnirani na način da opisuju cilj OI-a. Poster je namijenjen za reklamu i u komunikacijske svrhe, može sadržavati baklju, maskotu, određene športske discipline, olimpijsko selo, kulturu naroda kod kojih se održavaju OI-e i sl.. S vremenom i razvitkom tehnologije i oni su se razvijali, od onih pravljenih pomoću litografije, pa do modernih, dizajniranih pomoću kompjutera.²⁹

9.2. Od OI-a održanih u Seulu 1988., domaćin svakih OI-a imao je svoj **olimpijski slogan** (*Olympic Slogan*), koji najčešće predstavlja spoj olimpijske koncepcije i duha te tradicije i kulture domaćina OI-a. Primjerice, na OI-ma održanim u Ateni 2004., slogan je bio "Dobro došli kući", a slogan 29. OI-a

---

²⁶ Tako VITEZ, M., *Olimpijska zastava*, <http://povijest.net/sadrzaj teme/svakodnevice/762-olimpijska-zastava.html>.

²⁷ Olimpijska prisega športaša glasi: „U ime svih natjecatelja, obećavam da ćemo sudjelovati u ovim Olimpijskim igrama, poštovati i ustrajati u pravilima koja vladaju njima, povjeravajući sebe sportu bez dopinga i droge, u istinskom sportskom duhu, za slavu sporta i čast naših momčadi. Olimpijska prisega sudaca glasi: U ime sudačke službe i svih sudaca, obećavam da ćemo obavljati svoje zadatke na ovim Olimpijskim igrama potpuno nepristrano, poštujući i provodeći pravila natjecanja, u istinskom sportskom duhu“.

²⁸ Podatak na stranici http://hr.wikipedia.org/wiki/Olimpijska_himna.

²⁹ Usp. NADRLJANSKI, N., *History Of The Olympics*, vidi stranicu http://galerija.fit.edu.rs/main.php?g2_itemId=41198.

održanih 2008. u Pekingu bio je „Jedan svijet, jedan san”. Poznato je da će slogan OI-a u Rio de Janeiru 2016. biti: „Živite svoju strast“.

9.3. Maskota olimpijskih igara (*Olympic Mascot*) smatra se olimpijskim znakom, a Organizacijski odbor mora podnijeti dizajn maskote Izvršnom odboru MOO-a na odobrenje. Maskota se ne može upotrebljavati u komercijalne svrhe u zemlji NOO-a bez njegovog prethodnog pisanog odobrenja (Povelja, čl. 61. st. 3.). Olimpijska maskota bi trebala predstavljati duh OI-a, te istodobno učiti svijet o državi u kojoj se odvijaju OI-e. Usto, maskote bi trebale širiti pozitivnu energiju i entuzijazam OI-a, kao i grada, države i kulture koju predstavljaju. Od kada je napravljena prva službena maskota u povijesti OI-a, 1972. godine na Ljetnim olimpijskim igrama u Minhenu, maskote su postale napopularniji i najupečatljiviji ambasador OI-a. Olimpijske maskote zrače humorom i zabavom koja pomaže domaćinima da stvore što ugodniju dobrodošlicu športašima i prijateljima iz cijeloga svijeta. One također izazivaju i osjećaj uzbuđenja, smijeha i zabave kod djece i navijača. Maskote pomažu prilikom pričanja jedinstvene priče za svake OI-a. One su često odraz povijesti i domaće kulture. Maskote također njeguju i ideale olimpijskog pokreta, šireći duh prijateljstva, fer pleja i sudjelovanja.³⁰ *Organizacijski odbor osigurava zaštitu znaka i maskote olimpijskih igara u korist MOO-a, na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Organizacijski odbor sam koristi znak i maskotu kao i druge oznake, bedževe, postere, predmete i dokumente koji su povezani s OI-ma za vrijeme njihovih priprema i njihovog održavanja, a nakon njegovog raspuštanja može ih koristiti NOO zemlje domaćina do kraja kalendarske godine u kojoj su održane OI-e. Nakon toga roka, sva prava koja se odnose na znak, maskotu, bedževe, postere, dokumente pripadaju isključivo MOO-u. Organizacijski odbor i NOO u potrebnom opsegu, djeluju u svojstvu staratelja na dobrobit MOO-a. (Povelja, čl. 61. st. 4.)*

U nastavku rada detaljnije ćemo se osvrnuti na pravne propise i način zaštite olimpijskog znaka (krugova). U tom smislu razmotrit ćemo samo najznačajnije međunarodne (Nairobijski ugovor o zaštiti olimpijskog simbola, Olimpijska povelja) i nacionalne, odnosno hrvatske pravne propise (Zakon o športu, Zakon o žigu) kojima se štiti olimpijski simbol od neovlaštene uporabe.

III. NAIROBIJSKI UGOVOR O ZAŠTITI OLIMPIJSKOG SIMBOLA

Tendencija da se na međunarodnom planu zaštite olimpijski simboli u smislu njihovog trgovinskog iskorištavanja rezultirala je izradom Ugovora o zaštiti olimpijskog simbola, u Nairobiu, Kenija, 26. rujna 1981. godine (dalje – **Nairobijski ugovor**).³¹

³⁰ Vidi LOLIĆ, A., *Šta bi Olimpijade bez maskota?* „dw-world.de – Deutsche Welle“, podatak na stranici <http://www.dw-world.de/dw/article/0,,5238494,00.html>.

³¹ Tako ZLATOVIĆ, D., *Zaštita olimpijskog simbola kao žiga*, «Informator», broj 4856. od 20. rujna 2000., str. 6.

Nairobijski ugovor obvezuje države stranke da osiguraju zaštitu olimpijskoga simbola, na način da se u postupcima koji se vode pred nacionalnim uredima za intelektualno vlasništvo odbije, odnosno poništi zaštita žiga koji se sastoji od olimpijskoga simbola ili u kojem je takav simbol sadržan, ako ne postoji prethodno odobrenje MOO-a. Na ovaj način osigurava se zaštita od nedopuštenog komercijalnog iskorištavanja olimpijskoga simbola.³²

Svaka država stranka Nairobijskog ugovora dužna je odbiti ili poništiti registraciju žiga i odgovarajućim mjerama zabraniti uporabu kao žiga, ili drugog znaka u komercijalne svrhe, bilo kojeg znaka koji se sastoji od olimpijskog simbola ili koji sadržava taj simbol, kako je definiran u Olimpijskoj povelji, osim uz odobrenje MOO-a. Navedena definicija i grafički prikaz spomenutog simbola nalaze se u Aneksu Olimpijske povelje. U tom smislu je definirano da se olimpijski simbol sastoji od pet isprepletenih krugova: plavog, žutog, crnog, zelenog i crvenog, koji su tim redom poredani od lijeve strane prema desnoj strani, odnosno da se sastoji samo od olimpijskih krugova, bilo u jednoj boji, bilo u različitim bojama (Nairobijski ugovor, Poglavlje I., čl. 1.).³³

Iznimno, ova obveza ne postoji u pogledu: (a) bilo kojeg žiga koji se sastoji od olimpijskog simbola ili koji sadržava taj simbol kada je taj žig bio registriran u toj državi prije datuma stupanja na snagu Nairobijski ugovor za tu državu ili tijekom bilo kojeg razdoblja tijekom kojeg se u toj državi ta obveza smatra odgođenom;³⁴ ³⁵ te (b) nastavka uporabe u toj državi bilo kojeg žiga ili drugog znaka koji se sastoji od olimpijskog simbola ili koji sadržava taj simbol u komercijalne svrhe od strane bilo koje osobe ili bilo kojeg poduzeća koji su zakonito započeli takvu uporabu u navedenoj državi prije datuma stupanja na snagu Nairobijski ugovor za tu državu ili tijekom bilo kojeg razdoblja tijekom kojeg se u toj državi ta obveza smatra odgođenom (Nairobijski ugovor, Poglavlje I, čl. 2. st. 1.).³⁶

Međutim, sukladno članku 2. stavku 4. Nairobijskog ugovora, države stranke nisu dužne zabraniti upotrebu olimpijskoga simbola kada se taj simbol koristi u javnim medijima za potrebe informiranja o Olimpijskom pokretu ili o njegovoj

---

³² Vidi *Obrazloženje* uz Prijedlog Uredbe o pristupanju Nairobijskom ugovoru o zaštiti olimpijskog simbola, Zagreb, srpanj 2004., str. 10.

³³ Opširnije o tome kod REPAS, M., *Pravo blagovnih in storitvenih znamk*, Ljubljana, 2007., str. 72.-73.

³⁴ Odredbe točke (a) primjenjuju se i na žigove čija registracija ima učinak u toj državi na temelju registracije izvršene prema ugovoru kojeg je ta država stranka (Nairobijski ugovor, Poglavlje I, čl. 2. st. 2.).

³⁵ «Obveza predviđena u članku 1. može se smatrati odgođenom od strane bilo koje države stranke ovog Ugovora tijekom svakog razdoblja tijekom kojeg nije na snazi nikakav sporazum između Međunarodnog olimpijskog odbora i Nacionalnog olimpijskog odbora te države o uvjetima pod kojima će Međunarodni olimpijski odbor izdavati odobrenja za uporabu olimpijskog simbola u toj državi ni o udjelu navedenog Nacionalnog olimpijskog odbora u prihodu što ga Međunarodni olimpijski odbor prima za izdavanje navedenih odobrenja» (Nairobijski ugovor, Poglavlje I., čl. 3.)

³⁶ Uporaba uz odobrenje osobe ili poduzeća iz točke (b) smatra se, za potrebe toga stavka, uporabom od strane navedene osobe ili navedenog poduzeća (Nairobijski ugovor, Poglavlje I, čl. 2. st. 3.).

djelatnosti.³⁷ Zbog pomalo nezgrapne stipulacije ove odredbe moglo bi se pogrešno zaključiti da država članica može ipak internim propisima zabraniti takvo korištenje za koje ne postoji ovlast nadležnog olimpijskog tijela, što u praksi ne bi trebalo otvoriti dvojbe glede slobodnog korištenja olimpijskog simbola u masovnim medijima kada se izvješćuje o djelovanju olimpijskog pokreta ili o njegovoj djelatnosti.³⁸

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 15. srpnja 2004. godine donijela **Uredbu** o pristupanju Nairobijskom ugovoru o zaštiti olimpijskog simbola («Narodne novine – Međunarodni ugovori», broj 7/04.). Odredbom čl. 3. Uredbe predviđeno je da je za izvršenje Nairobijskog ugovora nadležno Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Donošenjem Uredbe Nairobijski ugovor nije stupio na snagu. Ministarstvo vanjskih poslova Republike Hrvatske objavilo je 22. listopada 2004. da će Nairobijski ugovor o zaštiti olimpijskog simbola, usvojen u Nairobiju 26. rujna 1981., objavljen u »Narodnim novinama – Međunarodni ugovori« br. 7/2004, stupiti na snagu u odnosu na Republiku Hrvatsku 20. studenoga 2004. («Narodne novine – Međunarodni ugovori», broj 11/04.).³⁹

IV. OLIMPIJSKA POVELJA

1. Olimpijska povelja (*Olympic Charter*) je svojevrsna kodifikacija temeljnih načela, pravila i dopunskih propisa koje je usvojio MOO na zasjedanjima. Ona je temelj organizacije i djelovanja olimpijskog pokreta.⁴⁰ Olimpijska povelja propisuje uvjete i način održavanja i proslave OI-a. Svaki novi član MOO-a daje prisegu kojom se obvezuje da će “poštivati i osiguravati poštivanje svih odredbi Olimpijske povelje”. Pravila, praksa i djelovanje međunarodnih strukovnih sportskih saveza moraju biti u skladu s Olimpijskom poveljom, a temeljna zadaća svakog nacionalnog olimpijskog odbora je “razvijanje i zaštita olimpijskog pokreta u svojoj zemlji u skladu s Olimpijskom poveljom”. Svaki natjecatelj na olimpijskim igrama mora potpisati izjavu kojom “prihvaća odredbe Olimpijske povelje koje su na snazi”.⁴¹ Mnoga pitanja organizacije i upravljanja olimpijskim pokretom bila su predmetom rasprave od samog osnivanja MOO-a 1894. godine. Međutim, tek na VII. kongresu MOO-a u Lausannei u lipnju 1921., Olimpijska

---

³⁷ Vidi *Obrazloženje* uz Prijedlog Uredbe o pristupanju Nairobijskom ugovoru o zaštiti olimpijskog simbola, Zagreb, srpanj 2004., str. 10.

³⁸ Usp. ZLATOVIĆ, D., *Zaštita olimpijskog simbola kao žiga*, «Informator», broj 4856. od 20. rujna 2000., str. 6.

³⁹ Detaljnije o Nairobijskom ugovoru vidi kod ZLATOVIĆ, D., *Žigovno pravo*, Zagreb, 2008., str. 160.-164.

⁴⁰ Tako na stranici <http://www.hoo.hr/1336-v-olimpijska-povelja.aspx>.

⁴¹ Odredbe posljednjeg izdanja Olimpijske povelje (na snazi od 1. rujna 2004.) izmijenjene su prigodom 119. zasjedanja MOO-a u Gvatemali 7. srpnja 2007.

povelja je kao “knjiga pravila” kompletirana i prihvaćena, a najveće zasluge za to bez sumnje pripadaju Pierreu de Coubertinu, tadašnjem predsjedniku MOO-a.⁴²

2. Olimpijske igre su isključivo vlasništvo MOO-a koji posjeduje sva prava koja se na njih odnose, pa i vlasništvo i sva prava nad olimpijskim simbolima (arg. Olimpijska povelja, čl. 11. i 17.). U tom smislu MOO može poduzeti odgovarajuće mjere radi pravne zaštite olimpijskog simbola, na nacionalnoj i međunarodnoj osnovi. Svaki NOO odgovara MOO-u za poštivanje pravila o zaštiti olimpijskog simbola u svojoj zemlji. NOO je dužan zabraniti upotrebu olimpijskog simbola koji je u suprotnosti s ovim pravilima Olimpijske povelje (Olimpijska povelja, čl. 17. t. 2.). NOO se može uvijek obratiti MOO-u za pomoć radi zaštite olimpijskog simbola i zbog rješavanja nesuglasica do kojih može doći s trećim stranama (Olimpijska povelja, čl. 17. t. 3.). NOO može upotrebljavati olimpijski simbol, unutar aktivnosti koja ne stvara dobit, pod uvjetom da takva upotreba doprinosi razvoju olimpijskog pokreta i ne škodi njegovu ugledu, odnosno ako je prije toga određeni NOO dobio odobrenje od Izvršnog odbora MOO-a (Olimpijska povelja, čl. 17. t. 4.).

MOO može ustanoviti jedan ili više **olimpijskih znakova** i upotrebljavati ih prema vlastitoj prosudbi (Olimpijska povelja, čl. 17. t. 6.), a na njima može biti **sadržan i olimpijski simbol**. NOO ili Organizacijski odbor OI-a mogu stvoriti olimpijski znak. Izvršni odbor MOO-a može odobriti dizajn olimpijskog znaka ako nema rizika da se taj znak pomiješa s olimpijskim simbolom ili drugim olimpijskim znakovima. Površina koju pokriva olimpijski simbol sadržan u olimpijskom znaku ne smije prijeći trećinu ukupne površine znaka. Pored toga, olimpijski simbol sadržan u olimpijskom znaku mora biti cjelovit i ne smije se mijenjati (Olimpijska povelja, čl. 17. t. 7.).⁴³ Olimpijski znak je važeći kad ga odobri Izvršni odbor MOO-a. **Olimpijski znak nekog NOO-a** mora biti registriran (tj. pravno zaštićen) u svojoj zemlji. NOO mora registrirati znak u roku od 6 mjeseci nakon odobrenja Izvršnog odbora MOO-a i mora podnijeti MOO-u dokaz o registraciji. Izvršni odbor MOO-a može povući odobrenje olimpijskog znaka ako određeni NOO nije poduzeo potrebne korake za zaštitu olimpijskog znaka i ako nije obavijestio MOO o mjerama zaštite, prema utvrđenim pravilima. Isto tako OOOI mora zaštititi svoj olimpijski znak, na naveden način, u svojoj zemlji kao i u drugim zemljama sukladno odluci donijetoj u dogovoru s Izvršnim odborom MOO-a. Zaštita koju

---

⁴² Tako ČUSTONJA, Z., *Olimpizam je živ*, <http://www.savate-zveza.si/OI1924%20SLIKE/OLIMP-15-2005.pdf>, str. 22.

⁴³ „Osim navedenog, olimpijski znak NOO-a mora ispunjavati sljedeće uvjete: 7.4.1 Znak mora biti oblikovan tako da se jasno poistovjećuje sa zemljom određenog NOO-a. 7.4.2 Razlikovni element znaka ne može se sastojati samo od imena ili kratice imena zemlje određenog NOO-a. 7.4.3 Razlikovni element znaka ne smije se odnositi na olimpijske igre niti na određeni datum ili događaj, jer je tada vremenski ograničen. 7.4.4 Razlikovni element znaka ne smije sadržavati gesla, oznake ili druge opće izraze koji ostavljaju dojam univerzalnosti ili internacionalnosti. 7.5 Pored odredbi sadržanih u paragrafima 7.1, 7.2 i 7.3 olimpijski znak OOOI mora ispunjavati sljedeće uvjete: 7.5.1 Znak mora biti oblikovan tako da ga se jasno poistovjećuje s olimpijskim igrama koje je organizirao određeni OOOI. 7.5.2 Razlikovni element znaka ne može se sastojati samo od imena ili kratice imena zemlje određenog OOOI. 7.5.3 Razlikovni element znaka ne smije sadržavati gesla, oznake ili druge opće izraze koji ostavljaju dojam univerzalnosti ili internacionalnosti (Olimpijska povelja, čl. 17.).

su dobili NOO-i OOOI ne može biti na štetu MOO-a (Olimpijska povelja, čl. 17. t. 7.7.). MOO ima isključivo pravo na upotrebu olimpijskog simbola, u reklamne, komercijalne svrhe ili za stvaranje dobiti. Upotreba olimpijskog znaka u reklamne, komercijalne svrhe ili za stvaranje dobiti mora biti u skladu s uvjetima određenim Olimpijskom poveljom. Naime, NOO ili OOOI koji želi upotrebljavati olimpijski znak u reklamne, komercijalne svrhe ili za stvaranje dobiti izravno ili preko trećih strana, mora u skladu s dopunskim propisom osigurati da treće strane poštuju taj dopunski propis. Upotreba olimpijskog znaka nekog NOO-a valjana je samo unutar zemlje NOO-a; takav znak, kao i svi simboli, znakovi, oznake koji se odnose na OI nekog NOO-a, ne mogu se upotrijebiti u reklamne, komercijalne svrhe ili za stvaranje dobiti u zemlji nekog drugog NOO-a bez prethodnog pismenog odobrenja toga NOO-a. Isto tako olimpijski znak OOOI kao i svi drugi simboli, znakovi, oznake OOOI-a koji se odnose na olimpijske igre, ne mogu se upotrebljavati u zemlji nekog NOO-a u reklamne, komercijalne svrhe ili za stvaranje dobiti bez prethodnog pismenog odobrenja NOO-a te zemlje. Upotreba olimpijskog znaka mora pridonositi razvitku olimpijskog pokreta i ne smije štetiti njegovu ugledu; svako dovođenje u vezu olimpijskog znaka s proizvodima ili uslugama je zabranjeno ako je ono protivno temeljnim načelima Olimpijske povelje ili ranije navedenoj ulozi MOO-a (Olimpijska povelja, čl. 17. t. 11.).

Olimpijski simbol i olimpijske znakove MOO-a može koristiti MOO ili ovlaštena osoba u zemlji nekog NOO-a, ako su ispunjeni sljedeći uvjeti: prvo, svi sponzorski i dobavljački ugovori, sve marketinške inicijative osim onih navedenih u paragrafu 12.2 ne smiju štetiti interesima NOO-a, a Izvršni odbor MOO-a u dogovoru s tim NOO-om mora donijeti odluku o dijelu netto prihoda ostvarenog tim korištenjem. Drugo, sporazumom o licencijama utvrđuje se da NOO prima polovinu svih netto primanja ostvarenih tim korištenjem, nakon odbijanja poreza i troškova. NOO mora o tome biti unaprijed obaviješten. MOO može prema vlastitom nahođenju odobriti TV kompanijama, koje prenose olimpijske igre, korištenje olimpijskog simbola i olimpijskih znakova MOO-a i NOO-a radi propagiranja prijenosa OI-a (Olimpijska povelja, čl. 17. t. 12.).

V. ZAKON O ŠPORTU

Pošto važeći hrvatski propisi o športu nisu ponudili odgovarajuća rješenja, nametnula se potreba za donošenjem novih propisa kojima bi se na zadovoljavajući način definirali sljedeći dijelovi suvremenog športa: sustav športa, obavljanje športske djelatnosti, obavljanje stručnih poslova u športu, statusna pitanja športaša, pitanja športskih klubova, šport osoba s invaliditetom, šport djece i mladeži, zdravstvena zaštita športaša, inspekcijski nadzor, javne potrebe u športu te državne nagrade u športu,⁴⁴ što je 2006. rezultiralo donošenjem **Zakona**

---

⁴⁴ Usp. Prijedlog Zakona o Športu, *Ocjena stanja i osnovna pitanja koja se trebaju urediti donošenjem zakona, te posljedice koje će donošenjem zakona proisteći*, Zagreb, siječanj 2006. st. 12.

o športu („Narodne novine“, broj 71/06., 150/08.). Među ostalim, Zakonom o športu uređena je i zaštita olimpijskog simbola, a sukladno odredbama čl. 17. t. 2. Olimpijske povelje, HOO odgovoran je za poštivanje pravila o zaštiti olimpijskog simbola u Republici Hrvatskoj.

HOO je najviša nevladina nacionalna športska udruga u koju se udružuju nacionalni športski savezi, športske zajednice u županijama i Gradu Zagrebu te druge udruge čija je djelatnost od značaja za promicanje športa, sukladno pravilima HOO-a (Zakon o športu, čl. 49. st. 1.).⁴⁵ HOO ustrojava se i prema načelima olimpijskog pokreta, Olimpijske povelje i potrebama hrvatskog športa. HOO kao član MOO-a dužan je poštovati odredbe Olimpijske povelje i odluke MOO-a kao vrhovnog tijela olimpijskog pokreta.

Među ostalim, HOO svojim pravilima određuje i način uporabe i zaštite simbola i obilježja MOO-a (Zakon o športu, čl. 50.). Tako je propisano da su neke od temeljnih zadaća HOO-a i provoditi i skrbiti o primjeni međunarodnih športskih pravila te donositi akte u svezi s njihovom primjenom, skrbiti o širenju olimpijskih načela, etičkih i moralnih normi u športu, a posebno **skrbiti o zaštiti simbola i obilježja MOO-a i HOO-a** (Zakon o športu, čl. 51.).

VI. ZAŠTITA OLIMPIJSKOG SIMBOLA PRAVOM INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA

1/ Nairobijski ugovor obvezuje države stranke da osiguraju zaštitu olimpijskoga simbola na način da se u postupcima koji se vode pred nacionalnim uređima za intelektualno vlasništvo odbije, odnosno poništi zaštita žiga koji se sastoji od olimpijskoga simbola ili u kojem je takav simbol sadržan, ako ne postoji prethodno odobrenje MOO-a.

2/ U načelu razlozi ograničenja u izboru i zaštiti znakova razlikovanja postavljeni su najčešće u javnom interesu, jer određene riječi ili slike moraju ostati slobodne za opću uporabu. Usto, uporaba nekih znakova kao žigova uzrokovala bi zabunu kod kupaca robe ili korisnika usluga označenih takvim znakom, odnosno izazvala bi pomutnju na tržištu ili bi dovela do povrede morala ili dobrih poslovnih običaja, pa čak i do povrede zakonskih odredbi. Zbog toga su zakonodavci u svim državama propisali ograničenja u mogućnosti stjecanja žigovne zaštite određujući da neke vrste ili grupe znakova ne mogu imati zakonsku žigovnu zaštitu.⁴⁶ Kako, u pravilu, kao opće vrijedi načelo da se kao žig može zaštititi svaki znak podoban za razlikovanje roba i usluga u gospodarskom prometu, u zakonima pojedinih zemalja obično se koristi negativna metoda određivanja ograničenja

---

⁴⁵ Hrvatski olimpijski odbor osnovan je 10. rujna 1991. godine u Zagrebu. Izvršni odbor MOO-a (*International Olympic Committee*) pod vodstvom tadašnjeg predsjednika MOO-a Juana Antonia Samarancha, privremeno je priznao Hrvatski olimpijski odbor 17. siječnja 1992. Vidi stranicu <http://www.hoo.hr/hoo.aspx>.

⁴⁶ Usp. ZLATOVIĆ, D., *Žigovno pravo*, Zagreb, 2008., str. 219.

žigovne zaštite, odnosno taksativno se navode slučajevi kada zakon priječi zaštitu određenih znakova ili grupa znakova, bilo da je to ograničenje predviđeno kao **apsolutna zabrana registracije žiga** (engl. *absolute grounds for refusal*, njem. *absolute schutzhindernisse*) ili kao relativna zabrana (engl. *relative grounds for refusal*) otklonjiva pod određenim uvjetima.⁴⁷ Ipak, treba naglasiti da se ne mogu ekstenzivnim tumačenjem proširiti zakonski slučajevi zbog kojih je zabranjeno registriranje žigova, budući da u tom pogledu važi kao opće pravilo da se kao žig može zaštititi svaki znak podoban za razlikovanje u gospodarskom prometu robe odnosno usluga. Iznimke od općeg pravila trebaju se, dakle, najuže tumačiti.⁴⁸

3. Konvencija za zaštitu industrijskog vlasništva, prihvaćena je na diplomatskoj konferenciji u Parizu 20. ožujka 1883., a stupila je na snagu 7. srpnja 1884. Po mjestu donošenja konvencija je poslije nazvana Pariškom konvencijom za zaštitu industrijskog vlasništva (dalje – **Pariška konvencija**). Pariška konvencija najstariji je izvor međunarodnog prava industrijskog vlasništva, i najznačajniji je instrument međunarodne zaštite svih prava iz područja industrijskog vlasništva, pa tako i žigova. Odredbama Pariške konvencije uređena su samo temeljna načela na kojima se zasniva međunarodna zaštita prava iz područja industrijskog vlasništva, a zakonodavstvima pojedinih zemalja članica prepušteno je potanje reguliranje.⁴⁹

Odredbama spomenutog **čl. 6ter** Pariške konvencije određuje se da su: a) zemlje Unije suglasne da, u pomanjkanju dozvole nadležnih vlasti, odbiju ili ponište registriranje i da zabrane prikladnim sredstvima upotrebu bilo pod vidom tvorničkih ili trgovačkih žigova, bilo kao sastavne dijelove ovih žigova, grbova, zastava i drugih državnih amblema zemalja Unije, službenih znakova i punceva za kontrolu i garanciju koje su one usvojile, kao i svako podražavanje u heraldičkom pogledu. b) Odredbe točke a) primjenjuju se, također, na grbove, zastave i druge ambleme, skraćenicu ili nazive međunarodnih međudržavnih organizacija čiji su članovi jedna ili više zemalja Unije, izuzimajući grbove, zastave i druge ambleme, skraćenicu ili nazive koji su već bili predmet važećih međunarodnih sporazuma namijenjenih osiguravanju njihove zaštite“.

Međutim da bi znakovlja međunarodnih organizacija bila zaštićena, međunarodne organizacije dužne su zemlji članici dostaviti popis tih znakovlja.⁵⁰ U tom smislu uspostavljen je i mehanizam prema kojem međunarodne organizacije

---

⁴⁷ Tako GIEFERS, H. W., *Markenschutz*, 4. Auflage, R. Haufe Verlag, Freiburg i. Br., 1995., str. 31. Vidi i ZLATOVIĆ, D., *Oblici upravnopravnog nadzora radi zaštite žiga*, «Hrvatska gospodarska revija», god. XLIX., 2000., br. 11.-12., str. 118.-123.

⁴⁸ Vidi presudu VpS, U- 4/68. od 6. 11. 1969.

⁴⁹ Podrobnije o Pariskoj konvenciji kod ČIZMIĆ, J., *Međunarodni izvori prava industrijskog vlasništva*, «Hrvatska gospodarska revija», god. XLVIII, 1999., br. 9, str. 78.-89.; ČIZMIĆ, J., *Pariška konvencija za zaštitu industrijskog vlasništva*, «Pravo u gospodarstvu», god. 33, br. 9-10, rujan-listopad 1994., str. 648.-658.; ČIZMIĆ, J., *Temeljna načela Pariške konvencije za zaštitu industrijskog vlasništva*, «Informator», br. 4301 od 27. svibnja 1995., str. 7.-8.

⁵⁰ Tako i šire kod PUHARIĆ, K., *Zakon o industrijski lastnini s komentarjem*, Ljubljana, 2003., str. 187. i MANIGODIĆ, M. *Robni i uslužni žigovi*, Beograd, 2001., str. 120.

putem WIPO-a dojavljaju koji su to simboli koji podliježu zaštiti sukladno članku 6ter Pariške konvencije.⁵¹

4. Hrvatski Zakon o žigu („Narodne novine“, broj 173/03., 76/07, 30/09., dalje – **ZŽ**), odredbama čl. 5. predvidio je apsolutne razloge za odbijanje žigovne zaštite.⁵² Među ostalim, u st. 1. t. 8. je određeno da se neće registrirati znakovi koji nemaju odobrenje nadležnih tijela i koji moraju biti odbijeni prema članku 6ter. Pariške konvencije.⁵³

Iako to nije izričito propisano, neprijeporno je da se ovom općom konstrukcijom pokriva i olimpijski simbol, odnosno da je prema navedenim kriterijima Državni zavod za intelektualno vlasništvo Republike Hrvatske (dalje – **DZIV**) dužan odbiti i zaštitu znakova koji sadržavaju olimpijski simbol.⁵⁴ Naime, u nedostatku odobrenja za uporabu i registraciju od strane MOO-a, i olimpijski simbol treba se ubrojiti u skupinu znakova koji nemaju odobrenje nadležnih tijela (tzv. rezervirani znakovi) i koji stoga moraju biti odbijeni prema članku 6ter. Pariške konvencije.⁵⁵

Prijavu koja sadržava ili oponaša olimpijski simbol DZIV je dužan odbiti neovisno o proizvodima/uslugama za koje se traži zaštita.⁵⁶ Pri ispitivanju ovog apsolutnog razloga za odbijanje, DZIV za simbole koji podliježu zaštiti prema članku 6ter treba konzultirati objavljenu listu zaštićenih simbola pri WIPO-u, što se svakako odnosi i na olimpijski simbol. Kod simbola zaštićenih prema 6ter. ispitivanje službenih znakova provodi se na temelju imitacije u heraldičkom smislu.

---

⁵¹ Usp. RAČKI MARINKOVIĆ, A., *Apsolutni i relativni razlozi za odbijanje registracije žiga – usporedba nekih aspekata europskog i hrvatskog prava te prakse OHIM-a i DZIV-a*, rad u zborniku ADAMOVIĆ, J. i dr., *Hrvatsko pravo intelektualnog vlasništva u svjetlu pristupa Europskoj uniji*, Zagreb, 2006., str. 27.-28.

⁵² Šire kod ZLATOVIĆ, D., *Provođenje upravnog postupka radi stjecanja žiga*, «Informator» (male stranice), br. 5070.-5071. od 9. i 12. listopada 2002. god. str. 1.-8. i ZLATOVIĆ, D., *Žigovno pravo*, Zagreb, 2008.

⁵³ Zanimljivo je napomenuti da je prethodni Zakon o žigu („Narodne novine“, broj 78/99., 127/99.) sadržava nešto drukčiju stipulaciju ovoga apsolutnog razloga za odbijanje. Odredbom čl. 5. st. 1. t. 9. spomenutog Zakona bilo je propisano da se žigom neće zaštititi znak „koji sadržava državni ili drugi javni grb, zastavu ili amblem, naziv ili kraticu naziva neke zemlje ili međunarodne organizacije te njihovo oponašanje, osim uz odobrenje nadležnoga tijela te zemlje ili organizacije“. Šire o tome kod ČIZMIĆ, J. – ZLATOVIĆ, D., *Komentar Zakona o žigu*, Zagreb, 2002., str. 107.-114.

⁵⁴ Vidi *Priručnik za ispitivanje žigova*, DZIV, Zagreb, 2007., str. 31.-32. Usp. i ZLATOVIĆ, D., *Opozicijski postupak u novom hrvatskom žigovnom pravu*, «Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci», vol. 22, 2001, br. 1, str. 261.-287.

ZLATOVIĆ, D., *Opoziv žiga*, «Informator», god. LII., br. 5263-5264/04, od 14. i 18. 8. 2004., str. 7.-9.

⁵⁵ Usp. REPAS, M., *Pravo blagovnih in storitvenih znamk*, Ljubljana, 2007., str. 124.

⁵⁶ Tako ZLATOVIĆ, D., *Zaštita olimpijskog simbola kao žiga*, «Informator», broj 4856. od 20. rujna 2000., str. 6.

VII. UMJESTO ZAKLJUČKA

Veliki značaj i utjecaj športa na svakodnevni život čine ga nedvojbeno sve većim društvenim, ali i ekonomskim fenomenom pa razvitak športa i pratećih djelatnosti prati niz novih pojava, izazova, ali i prijetnji, što zahtijeva njegovo pomno praćenje i pravnu regulaciju.⁵⁷

Već sredinom prošlog stoljeća krivotvorine i piratstvo postali su na daleko raširen fenomen s globalnim utjecajem. Ovaj fenomen se širi s ekonomskim i političkim razvitkom koji se zbio u posljednja dva desetljeća, a karakterizira ga stalan rast međunarodne trgovine, internacionalizacija ekonomije, ekspanzija sredstava komunikacije te kolaps političkih sustava u središnjoj i istočnoj Europi i bivšem Sovjetskom Savezu, gdje su niknula nova, iznimno potentna tržišta za proizvodnju i konzumiranje krivotvorenih i piratskih roba. To se naslanja na razvoj informatičkog društva te na pojavu modernih, sofisticiranih tehnologija koje su prikladne za upotrebu u svrhu kopiranja roba. Najraširenija je to pojava na području procesne industrije, audiovizualne industrije, industrije igračaka (Kid's Market), parfemske industrije, industrije satova, fonogramske i motorne industrije, a posebice u sektoru proizvodnje softwarea. Pojava krivotvorina i piratstva proizvodi brojne štetne učinke ne samo na području poslovanja, nacionalnih ekonomija i zaštite potrošača, nego i na društvo u cijelosti.⁵⁸ Na tom planu trpe svi oblici intelektualnog vlasništva kao objekti povrede, a posebice žigovi kao najčešći pojavni i marketinški vidovi vlasnikove prezentacije na tržištu.⁵⁹ Iako na sportskim borilištima nije dopušteno reklamiranje, nesumnjivo je da su OI i sva događanja u svezi s njima s ekonomskog i marketinškog aspekta visoko profitna manifestacija, a u tom kontekstu i olimpijski simboli sve više postaju predmetom marketinškog i tržišnog interesa. Pri tome su olimpijski simboli često predmet ambush marketinga i drugih zlouporaba i povreda pa je i razumljivo da uživaju višestruku pravnu i institucijsku zaštitu. Značaj zaštite olimpijskih obilježja istaknut je i na XIII. Olimpijskom kongresu koji je održan u Danskoj, Kopenhagenu, 5. listopada 2009. godine, kojom prilikom je zaključeno da „u znak priznanja i potvrde vlasništva MOO-a nad olimpijskim obilježjima, olimpijski bi pokret trebao stalno doprinositi zaštiti olimpijskih obilježja, osobito olimpijskog simbola i znakova“.⁶⁰

Radi dvojakog karaktera olimpijskih simbola, zbog kojeg se njihov status uređuje propisima športskog prava i prava intelektualnog vlasništva, i u hrvatskom

⁵⁷ Vidi PRIMORAC, D., *Uvodna riječ*, u knjizi CRNIĆ, I. i dr., (Uvod u) Športsko pravo, Zagreb, 2009.

⁵⁸ Detaljnije u *Green Paper - Combating Counterfeiting and Piracy in the Single Market*, Commission of the European Communities, Brussels, COM (98).

⁵⁹ O tome i PRICA, *Povreda prava na žig*, "Pravni život", broj 5/63., str. 32. i dr.; CORNISH, W. R., *Intellectual Property*, 3rd ed., 1996, Sweet & Maxwell, MARETT, P., *Intellectual Property Law*, Sweet & Maxwell, 1996., KERLY, *Law of Trade Marks and Trade Names*, 12th ed., 1986., with supplement 1994., Sweet & Maxwell, VRANEŠEVIĆ, T., *Upravljanje markama (Brand Management)*, Zagreb, 2007.

⁶⁰ Podatak kod OLIMPIJSKI POKRET U DRUŠTVU, Kopenhagen, 2009., *Preporuke Kongresa*, točka 46.

pravu olimpijski simboli uživaju višestruku pravnu i institucijsku zaštitu - na temelju propisa športskog prava (Zakon o športu) i prava industrijskog vlasništva (Zakon o žigu), odnosno institucijsku zaštitu od strane HOO-a i DZIV-a. Time je Republika Hrvatska u potpunosti ispunila sve obveze u pogledu zaštite olimpijskih simbola koje je preuzela na temelju Nairobijskog ugovora i Olimpijske povelje.

U domaćoj pravnoj publicistici znanstveni i stručni radovi o zaštiti olimpijskog simbola vrlo su rijetki, a posebno oni koji su pisani s aspekta športskog prava. Ipak, treba kazati da je ponekad teško prepoznati i razlučiti pojedine norme športskog prava „skriveno“ u nekoj drugoj normi koja (barem *prima facie*) nema dodirnih točaka sa športom, ali to ne znači da ta norma ne može biti istovremeno norma športskog prava i norma neke druge grane prava.⁶¹ U tom smislu i odredbe Zakona o žigu kojima se uređuje zaštita olimpijskog simbola svakako bi mogli smatrati ne samo normama industrijskog vlasništva, nego podredno i normama športskog prava, koje, zajedno s odredbama Zakona o športu, pružaju učinkoviti pravni okvir za zaštitu olimpijskog simbola u Republici Hrvatskoj.

PROTECTION OF THE OLYMPIC SYMBOL

The Olympic movement uses several insignias and symbols. Olympic symbols are increasingly becoming the subject of marketing and commercial market interest. This occurs most often in such a way that they are used in contradiction to the provisions of the Olympic Code, the Nairobi Agreement on the Protection of Olympic Symbols and other international and national regulations by which Olympic symbols are protected and which regulate the events tied to the holding of the Olympic Games. It is because of this that all Olympic symbols enjoy a certain level of civil, criminal and administrative legal protection.

In this paper, the author, after defining certain types of Olympic symbols, presents some means of protecting Olympic symbols in international and Croatian law.

Key words: *Olympic symbols, protection of Olympic symbols, international law, Croatian law*

---

⁶¹ Usp. KAČER, H., *Uvod i osobe u športu*, rad u knjizi CRNIĆ, I. i dr., (Uvod u) Športsko pravo, Zagreb, 2009., str. 3.